

Vormingsbrochure 2022 - 2023

Voorwoord

Beste lezer,

In deze digitale tijden kiezen wij er, als Netwerk Palliatieve Zorg Aalst-Dendermonde-Ninove, nog steeds voor om een papieren vormingsbrochure te voorzien. Het geeft je de mogelijkheid om rustig te snuisteren doorheen ons vormingsaanbod en geïnspireerd te raken!

Uiteraard wil dat niet zeggen dat we de digitale medemens in de steek laten. Ons aanbod is ook steeds te vinden op onze website en de facebook-pagina. En als je echt up-to-date wil blijven, schrijf je dan in op onze nieuwsbrief.

Wij wensen jou als lezer een leerrijk, interessant en coronavrij vormingsjaar toe. En wij dragen hiervoor ons steentje bij. Wij bieden je opnieuw een online aanbod aan en enkele vernieuwende concepten, zoals het basispakket palliatieve zorg voor thuisverpleegkundigen. Uiteraard herhalen we ook de succesvolle vormingen in het verleden, waaronder de webinar palliatieve sedatie en de webinar medicatiepomp.

We hopen je binnenkort te ontmoeten!

Agenda

Basisopleiding palliatieve zorg	4
Basisopleiding voor vrijwilligers in palliatieve zorg	7
Opleiding referent palliatieve en levenseindezorg	8
Intervisie referentverpleegkundigen palliatieve zorg	10
Verdiepingsmodule ‘Vroegtijdige zorgplanning bij personen met dementie’ - residentiële settings	11
Workshop “Omgaan met felle emoties van mantelzorgers in palliatieve context”	12
Themanamiddag ‘Seksualiteit en intimiteit in palliatieve zorg’	13
Online BasisPakket palliatieve zorg voor thuisverpleegkundigen	14
Webinar ‘Palliatieve sedatie’	15
Webinar ‘Spuitaandrijvers / medicatiepompen’	16
Sensibiliseren	17
Vorming op maat	18
Palli-Anders	22
Algemene inlichtingen	23

Basisopleiding palliatieve zorg

BO1	Data: donderdag 22/09, 6/10, 13/10, 27/10, 10/11/2022 van 9.00 u tot 16.30 u en donderdagnamiddag 1/12/2022 van 13.00 u tot 16.30 u Locatie: WZC Schelderust, Wegvoeringstraat 55 te Wetteren
BO2	Data: donderdag 12/01, 19/01, 2/02, 16/02, 2/03/2023 van 9.00 u tot 16.30 u en donderdagnamiddag 23/03/2023 van 13.00 u tot 16.30 u Locatie: Sportcentrum Schotte, Kapellekensbaan 8 te Erembodegem
BO3	Data: donderdag 27/04, 4/05, 11/05, 25/05, 1/06/2023 van 9.00 u tot 16.30 u en donderdagnamiddag 22/06/2023 van 13.00 u tot 16.30 u Locatie: WZC Avondzon, Botermelkstraat 12 te Erpe-Mere
Doelgroep	Elke zorgverlener die te maken heeft met palliatieve zorgsituaties
Prijs	450 euro, koffie en syllabus inbegrepen
Getuigschrift	De deelnemers ontvangen na afloop van de gevolgde vorming een vormingsattest
Inschrijven	Via secretariaat NPZ Aalst – Dendermonde – Ninove, info@npzadn.be

In de **basisopleiding palliatieve zorg** word je ondergedompeld in de wereld van palliatieve zorg. Op het einde van deze opleiding heb je een basiskennis van alle aspecten die aan bod komen in een palliatieve zorgsituatie. Deze aspecten zijn opgedeeld in verschillende sessies.

Introductie

Je maakt kennis met de pijlers, de filosofie en de basisprincipes van palliatieve zorg. Je verwerft inzicht in het zorgcontinuüm en de plaats van palliatieve zorg en terminale zorg daarin. Het concept 'totaalzorg' komt aan bod (fysiek, psychisch/emotioneel, sociaal, spiritueel, cognitief). In deze module leer je welke verschillende palliatieve zorgsettings er zijn en kan je een palliatieve situatie signaleren bij de juiste persoon (pal ref, HVP, ..).

NETWERK PALLIATIEVE ZORG AALST DENDERMONDE NINOVE

Gentse Steenweg 355

9300 Aalst

053/21 40 94 - info@npzadn.be

Emotionele pijn

Je begrijpt wat emotionele pijn is en hoe je dit kan (h)erkennen. Zowel patiënt, familie als zorgverleners ervaren in een palliatieve zorgsituatie een breed scala aan emoties (onmacht, onzekerheid, angst, verdriet, ...) . Je leert hoe je hier gepast op kan reageren in de dagelijkse zorgpraktijk (signaleren, doorverwijzen, niet weglopen, zelf gesprek aangaan, ...).

Communicatie

Je krijgt duidelijk zicht op het verloop van communicatieprocessen en welke elementen belemmerend of bevorderend kunnen werken i.f.v een goede communicatie. We hebben daarbij oog voor alle betrokkenen (meerzijdige partijdigheid) en we oefenen in empathisch en actief luisteren. Verder staan we stil bij het belang van communicatie met collega's en hoe je vanuit de eigen functie de gepaste rol kan opnemen binnen een interdisciplinaire samenwerking.

Pijn & Symptoomcontrole

Je verwerft kennis over de basisprincipes van de geneesmiddelenleer, de getrapte wijze van **pijnbehandeling** (WHO-ladder), de meest gebruikte medicatie (niet-opioïden, licht-opioïden, sterke opioïden), hun toedieningswijzen en bijwerkingen. Ook meetinstrumenten, het verschil tussen analgetica, co-analgetica en adjuverende therapie, de belangrijkste comfortproblemen met bijhorende symptomen en behandelingsmogelijkheden (zoals vermoeidheid, cachexie en anorexie, dermatologische klachten, jeuk, onaangename geuren, mond- en slokdarmproblemen, hik, obstipatie, respiratoire klachten, doodsureutel, terminale onrust) komen aan bod.

Vroegtijdige Zorgplanning

We staan uitgebreid stil bij het belang van tijdige zorgplanning en de wettelijke verankering ervan. Het ABC-model, de verschillende soorten wilsverklaringen, het onderscheid wilsbekwaamheid versus wilsonbekwaamheid,... komen aan bod.

Rouw en Verlies

We nemen je mee in de nieuwe visie op rouw en staan stil hoe jouw visie op rouw beïnvloed wordt door je gezin van herkomst, eigen rouwervaringen en maatschappelijke en culturele factoren. Je krijgt hierbij handvaten hoe je een ondersteunende houding kan aannemen (aanwezig zijn, actief luisteren, signaleren bij de juiste persoon, ...)

Ethiek en spiritualiteit

In deze module denk je na over wat goede zorg is bij een bewoner/patiënt. Je krijgt inzicht in hoe ethiek aanwezig is in de dagelijkse zorg voor mensen en tracht dit te vertalen naar een gepaste houding en zorgvuldig handelen binnen de eigen zorgpraktijk (presentie). Bovendien begrijpt je wat het concept spiritualiteit inhoudt (existentieel luik, zingeving, transcendentie inbegrepen) en kan je spirituele vragen bij patiënten opmerken en hier gepast op reageren (aanwezig zijn, actief luisteren, signaleren bij de juiste persoon, ...)

Zorg voor zorgenden

Kwalitatieve palliatieve zorg verlenen gaat hand in hand met goed zorg dragen voor jezelf. In deze sessie denken we na over wat stress is, de eigen draaglast en draagkracht en over strategieën die jou kunnen helpen bij zelfzorg.

Basisopleiding voor vrijwilligers in palliatieve zorg

BO1	<p>Data: donderdag 24/11, 1/12 en 8/12/2022 van 9.30 u tot 16.30 u</p> <p>Locatie: Netwerk Palliatieve Zorg Gent-Eeklo, Bilksken 36 te Lovendegem</p>
Doelgroep	Niet-professionelen die zich als vrijwilliger willen engageren binnen een palliatieve zorgsetting. Zowel palliatieve eenheden, palliatieve thuiszorg als palliatieve supportteams van ziekenhuizen of WZC kunnen kandidaat-vrijwilligers inschrijven in deze cursus.
Prijs	150 euro, koffie, syllabus en broodjeslunch inbegrepen
Inschrijven	<p>Inschrijven kan met in achtneming van volgende voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De inschrijving dient te gebeuren door de organisatie waar de kandidaatvrijwilliger wordt ingeschakeld of zal worden ingeschakeld. - De inschrijvende organisatie engageert zich om de vrijwilliger te coachen en op te volgen tijdens en na de cursus. De vrijwilligersverantwoordelijke is bereid om een moment aanwezig te zijn tijdens de cursus. <p>Deze opleiding verloopt i.s.m. de 4 Oost-Vlaamse netwerken, inschrijven via secretariaat NPZ Gent-Eeklo, 09 218 94 01 of vto.npz.genteeklo@palliatieve.org</p>

In deze 3-daagse opleiding krijgen de vrijwilligers de basiskennis en -vaardigheden mee aangaande volgende thema's: historiek en basisprincipes palliatieve zorg; basisregels van communicatie en actief luisteren; het concept 'totale pijn', principes van een pijnbeleid in palliatieve zorg en de behandeling van de meest voorkomende symptomen; privacy, beroepsgeheim en deontologie; emotionele en spirituele pijn, omgaan in waarheid en afscheid en rouw.

Doelstellingen:

- Verwerven van basiskennis met betrekking tot palliatieve zorg
- Verwerven van basisvaardigheden in het omgaan met patiënt en familie
- Het accent ligt voornamelijk op attitudevorming en bewustwording van eigen houding tegenover sterven, verlies en rouw

NETWERK PALLIATIEVE ZORG AALST DENDERMONDE NINOVE

Gentse Steenweg 355

9300 Aalst

053/21 40 94 - info@npzadn.be

Opleiding referent palliatieve en levenseindezorg

Dag 1	di. 20/09/2022	Kennismaking	9.00 u - 12.30 u
		Evidence-based zorgpraktijk	13.00 u - 16.00 u
Dag 2	di. 4/10/2022	Veranderingsprocessen in de organisatie I	9.00 u - 16.00 u
Dag 3	di. 11/10/2022	Vroegtijdige Zorgplanning	9.00 u - 16.00 u
Dag 4	di. 25/10/2022	Veranderingsprocessen in de organisatie II	9.00 u - 16.00 u
Dag 5	do. 24/11/2022	Pijn- en symptoomcontrole I	9.00 u - 16.00 u
Dag 6	di. 6/12/2022	Pijn- en symptoomcontrole II	9.00 u - 16.00 u
Dag 7	do. 15/12/2022	Pijn – en symptoomcontrole III	9.00 u - 16.00 u
Dag 8	di. 17/01/2023	Communicatie I	9.00 u - 16.00 u
Dag 9	di. 31/01/2023	Communicatie II	9.00 u - 16.00 u
Dag 10	di. 14/02/2023	Ethiek I	9.00 u - 16.00 u
Dag 11	do. 9/03/2023	Ethiek II	9.00 u - 16.00 u
Dag 12	di. 28/03/2023	Rouw en verlies	9.00 u - 16.00 u
Dag 13	do. 20/04/2023	Communicatie III	9.00 u - 16.00 u
Dag 14	do. 25/05/2023	Intervisiemoment	9.00 u - 12.00 u
Dag 15	di. 8/06/2023	Zelfzorg	9.00 u - 16.00 u
Dag 16 – 18 maand mei - juni		Werkpleklers 3 dagen + 2 individuele supervisies	
Locatie(s)	NPZ Waasland, Rozenlaan 35 te Belsele Sportcentrum Schotte, Kapellekensbaan te Erembodegem		
Doelgroep	Zorgverleners die de functie van palliatief referent (willen) uitoefenen binnen een zorginstelling. Geïnteresseerden dienen vooraf een basisopleiding palliatieve zorg gevolgd te hebben.		

Prijs	1.500 euro, koffie en syllabus inbegrepen
Aantal uur vorming	118,5 uur
Inschrijven	De opleiding verloopt i.s.m. NPZ Waasland. Op dit moment zijn er al heel wat inschrijvingen. !! Aarzel niet om jouw interesse bekend te maken via info@npzadn.be of info@npzw.be . Mogelijks kan je nog instappen in de opleiding die nu gepland is en zeker op de wachtlijst komen voor de referentenopleiding die gepland wordt 2023-2024.

De referentenopleiding palliatieve en levenseindezorg beoogt het bevorderen van de persoonlijke groei van de referent palliatieve en levenseindezorg zodat deze de houding, kennis en vaardigheden bezit om bedside passende palliatieve zorg en levenseindezorg te geven en/of collega's daarbij te ondersteunen. Een tweede doelstelling is om binnen de instelling een coördinerende rol te kunnen opnemen op vlak van beleid, organisatie en vorming aangaande vroegtijdige zorgplanning, palliatieve zorg en levenseindezorg.

Inhoud verdeeld over de volgende thema's:

- Kennismaking en evidence-based zorgpraktijk – 1 dag
- Veranderingsprocessen in de organisatie: hoe het palliatief zorgbeleid binnen de instelling meer vorm kunnen geven? – 2 dagen
- Vroegtijdige zorgplanning: juridisch kader (wetgeving, terminologie) en voeren van een VZP-gesprek – 1 dag
- Verdieping van pijn- en symptoomcontrole: pijn herkennen, meten (gebruik van instrumenten), behandelen van verschillende soorten pijn, sedatie en euthanasie - 3 dagen
- Communicatie: met patiënt en familie in functie van emotionele en spirituele pijn, coaching en verbindend communiceren in het team – 3 dagen
- Ethiek: ethische ervaringen en dilemma's in palliatieve zorg, praktische ethiek – 2 dagen
- Rouw en verlies – 1 dag
- Zelfzorg – 1 dag

De lessen worden gegeven door **ervaren docenten** en er wordt **interactief** gewerkt. Verder zijn in de opleiding 2 uur **individuele supervisie** en 3 uur **interview in groep** voorzien.

Barbara Van Cauwenberghe en **Yanna Van Wesemael** zijn gedurende de volledige opleiding aanspreekpunt voor de deelnemers en nemen de interview en supervisies op.

Intervisie

referentverpleegkundigen palliatieve zorg

Data en tijdstip	Dinsdag 20/09, 15/11/2022 en 17/01, 7/03/2023	9.15 u – 12.15 u
	Dinsdag 9/05/2023	9.00 u – 16.00 u
Locatie(s)	Zaal “Herfst”, LCD de Maretak, Albrechtlaan 119A te Aalst	
Prijs	300 euro, koffie en syllabus inbegrepen	
Getuigschrift	De deelnemers ontvangen na afloop van een gevolgde vorming een vormingsattest	
Inschrijven	Via secretariaat NPZ Aalst – Dendermonde – Ninove, info@npzadn.be	

Intervisie is een vorm van deskundigheidsbevordering waarbij gevraagd wordt mee te denken over persoons- en functiegebonden vraagstukken en knelpunten binnen de eigen werksituatie.

Of anders gezegd: intervisie is een gestructureerd overleg met als doel werkgerelateerde problemen te delen/uit te wisselen om van hieruit een (h)erkenning en ondersteuning te krijgen, hetgeen kan leiden tot een professionele/persoonlijke groei. Intervisie wil zicht geven op het eigen handelen, voelen en denken van de persoon. In de intervisie sta “jij” centraal, jij bepaalt wat aan de orde komt.

Een intervisiegroep biedt een forum waar je:

- je eigen verhaal kwijt kan
- zicht krijgt op eigen emoties, overdracht en tegenoverdracht
- de mogelijkheid hebt om zeer concreet te werken rond thema’s die inherent zijn aan de palliatieve zorg: omgaan met verdriet, rouwverwerking, ondersteunen bij ethische vragen, omgaan met emoties, existentiële vragen ...

Intervisie is een methode waarbij de eigen deskundigheid binnen de organisatie benut en ontwikkeld wordt met als doel het bevorderen van de kwaliteit van het werk en van het persoonlijk functioneren.

Binnen intervisie worden geen oplossingen aangereikt maar door het stellen van vragen en met behulp van eigen analytisch en probleemoplossend denken, wordt geprobeerd zicht te krijgen op het ingebrachte probleem en hoe hierbij te handelen.

Veiligheid en discretie, een duidelijke, niet betuttelende structuur, respect en niet ver(be)oordelende houding zijn slechts een aantal van de noodzakelijke grondhoudingen.

NETWERK PALLIATIEVE ZORG AALST DENDERMONDE NINOVE

Gentse Steenweg 355

9300 Aalst

053/21 40 94 - info@npzadn.be

Verdieping VZP bij personen met dementie residentiële settings

Data	Dinsdag 15/11/2022	9.00 u – 16.30 u
	Dinsdag 29/11/2022	9.00 u – 16.30 u
	Dinsdag 13/12/2022	9.00 u – 16.30 u
Locatie(s)	NPZ Waasland, Rozenlaan 35 te Belsele	
Doelgroep	Hulpverleners uit de verschillende residentiële settings	
Prijs	300 euro, koffie en syllabus inbegrepen	
Getuigschrift	De deelnemers ontvangen na afloop van de gevolgde vorming een vormingsattest	
Inschrijven	Deze verdiepingsmodule verloopt i.s.m. NPZ Waasland, inschrijven via secretariaat NPZ Waasland info@npzw.be	

Vroegtijdige zorgplanning kan een middel zijn om tijdens het zorgproces te kunnen bijdragen aan een kwaliteitsvolle palliatieve en levenseinde zorg. Bij personen met dementie kan vroegtijdige zorgplanning des te belangrijker zijn omwille van een toenemende kwetsbare positie.

In deze verdiepingsmodule staan we op dag 1 stil bij het wettelijk kader (o.a. wils- en handelingsbekwaamheid, vertegenwoordiger, bewindvoering, zorgmandaat) en ook bij het belang van vroegtijdige zorgplanning bij personen met dementie. We hebben het uitgebreid over de richtlijn 'Vroegtijdige zorgplanning bij personen met dementie' (Palliatieve Zorg Vlaanderen).

Dag 2 brengt ons bij de waarde van een instellingsvisie en wat jouw rol daarin kan zijn. Rode draad doorheen de dag is communicatie. Hoe communiceren met de persoon met dementie, hoe communiceren met familie? Wat bij conflicten? Met familie, onder zorgverleners?

Op dag 3 hebben we het over de zorghetische aspecten in vroegtijdige zorgplanning bij personen met dementie. Tot slot staan we stil bij tools, documenten en instrumenten die kunnen inspireren om met vroegtijdige zorgplanning bij personen met dementie aan de slag te kunnen gaan.

Workshop “Omgaan met felle emoties van mantelzorgers in palliatieve context”

Datum en tijdstip	Dinsdag 14/03/2023	13.15 u tot 16.30 u
Locatie(s)	Zaal Sinbad, Stedelijk Zwembad Parklaan 117 te Sint-Niklaas	
Doelgroep	Alle zorgverleners in thuiszorg, thuisvervangende zorg of residentiële zorg die betrokken worden in palliatieve situaties	
Prijs	50 euro, koffie/water inbegrepen	
Aantal uur vorming	3 uur	
Getuigschrift	De deelnemers ontvangen na afloop van een gevolgde vorming een vormingsattest	
Inschrijven	Deze workshop verloopt i.s.m. NPZ Waasland, inschrijven via secretariaat NPZ Waasland info@npzw.be , max. 30 deelnemers	

12

Zorgverleners worden regelmatig geconfronteerd met felle emoties van mantelzorgers n.a.v. de zorg en het overlijden van de patiënt (hevige kwaadheid, diep verdriet, gerichte/niet gerichte agressie, etc.) Soms is deze emotie nog fel aanwezig, zelfs maanden na het overlijden, maar uiteraard komen deze emoties ook voor wanneer de patiënt nog in leven is.

De veranderende maatschappij heeft daarmee te maken. Patiënten en mantelzorgers zijn assertiever geworden en veel beter op de hoogte van regelgeving (wet palliatieve zorg, euthanasieregelgeving, ...). Word jij hier ook mee geconfronteerd? Kan je die emotie zien, kaderen en laten zijn? Kan je ze ‘containen’?

Ronny D’Hulster staat stil bij wat deze emoties met jou als hulpverlener doen, en hoe je ermee kan omgaan.

NETWERK PALLIATIEVE ZORG AALST DENDERMONDE NINOVE

Gentse Steenweg 355

9300 Aalst

053/21 40 94 - info@npzadn.be

Themanamiddag

“Seksualiteit en intimiteit in palliatieve zorg”

Datum en tijdstip	Donderdag 30/03/2023	13.00 u tot 16.00 u
Locatie(s)	Wordt nog meegedeeld	
Doelgroep	Alle zorgverleners in thuiszorg, thuisvervangende zorg of residentiële zorg die betrokken worden in palliatieve situaties	
Prijs	50 euro, koffie/water inbegrepen	
Aantal uur vorming	3 uur	
Getuigschrift	De deelnemers ontvangen na afloop van een gevolgde vorming een vormingsattest	
Inschrijven	Via secretariaat NPZ Aalst – Dendermonde – Ninove info@npzadn.be , max. 30 deelnemers	

13

Gewenste intimiteit en maximale betrokkenheid, met het behouden van een professionele afstand...Wat betekent dat eigenlijk?

Aanraking in tijden van huidhonger... Hoe ver mag je daar in gaan?

Op deze themanamiddag krijg je o.a. mee wat wetenschappelijk onderzoek hiervan zegt.

Schrijfster en gerontologe **Els Messelis** zal jullie op een interactieve manier door deze boeiende namiddag loodsen.

Er komen getuigenissen aan bod en deelnemers krijgen de kans een casus in te brengen.

NETWERK PALLIATIEVE ZORG AALST DENDERMONDE NINOVE

Gentse Steenweg 355

9300 Aalst

053/21 40 94 - info@npzadn.be

Online BasisPakket

palliatieve zorg voor thuisverpleegkundigen

Datum en tijdstip	Module 1: dinsdag 8/11/2022	13.00 u tot 15.00 u
	Module 2: donderdag 17/11/2022	13.00 u tot 15.00 u
	Module 3: donderdag 24/11/2022	13.00 u tot 15.00 u
	Module 4: donderdag 2/12/2022	13.00 u tot 15.00 u
Locatie(s)	Online	
Doelgroep	Thuisverpleegkundigen	
Prijs	120 euro voor het volledige pakket 30 per module	
Getuigschrift	De deelnemers ontvangen na afloop van de vorming een vormingsattest voor het volledige basispakket of voor de gevolve modules	
Inschrijven	Inschrijven kan voor het volledige pakket of per module, via secretariaat NPZ Aalst – Dendermonde – Ninove, info@npzadn.be	

Ben jij een thuisverpleegkundige die zich op zoek is naar meer kennis over palliatieve zorg en vertrouwen in palliatieve zorgsituaties? Dan is dit basispakket iets voor jou!

Wij bieden thuisverpleegkundigen een reeks van webinars aan van telkens 2u. Na het volgen van deze reeks, sta je met meer vertrouwen in de praktijk.

Er komen 4 modules aan bod die qua inhoud geïnspireerd zijn op de modules van onze basisopleiding (zie p. 4-5-6):

- Module 1: Pijn- en symptoomcontrole
- Module 2: Vroegtijdige Zorgplanning
- Module 3: Rouw en verlies
- Module 4: Communicatie

Webinar “Palliatieve sedatie”

Datum en tijdstip	Donderdag 10/11/2022	13.00 u tot 15.00 u
Locatie(s)	Online	
Doelgroep	Alle zorgverleners in thuiszorg en thuisvervangende zorg die betrokken zijn of geïnteresseerd zijn in palliatieve sedatie.	
Prijs	30 euro	
Aantal uur vorming	2 uur	
Getuigschrift	De deelnemers ontvangen na afloop van de gevolgde vorming een vormingsattest	
Inschrijven	Via secretariaat NPZ Aalst – Dendermonde – Ninove, info@npzadn.be	

De toepassing van palliatieve sedatie en de communicatie hierover is voor veel zorgverleners een hele opgave. Palliatieve sedatie is immers medisch-technisch niet eenvoudig en vraagt ook een goede communicatie met alle betrokkenen. In de praktijk heerst er dan ook nog vaak onzekerheid.

Aan de hand van de richtlijn Palliatieve sedatie (<http://www.pallialine.be/>) willen we in deze workshop meer duidelijkheid scheppen over palliatieve sedatie en meer houvast bieden aan artsen, verpleegkundigen en andere zorgverleners die werken met palliatieve patiënten. Dit gebeurt op een interactieve en praktijkgerichte manier waarbij deelnemers worden uitgenodigd om vragen uit hun praktijk in te brengen.

Webinar

“Spuitaandrijvers / medicatiepompen”

Datum en tijdstip	Donderdag 2/03/2023	13.00 u tot 15.30 u
Locatie(s)	Online	
Doelgroep	Alle zorgverleners in thuiszorg en thuisvervangende zorg	
Prijs	30 euro	
Aantal uur vorming	2 uur	
Getuigschrift	De deelnemers ontvangen na afloop van de gevolgde vorming een vormingsattest	
Inschrijven	Via secretariaat NPZ Aalst – Dendermonde – Ninove, info@npzadn.be	

Inhoud:

- soorten pompen
- indicatie
- opvolging
- gebruiksaanwijzingen
- combineren medicatie

Nadat je deze webinar gevolgd hebt, kan je in een workshop van 1,5 uur de theorie toetsen aan de praktijk. In een “vorming op maat” kan geoefend worden met de verschillende medicatiepompen / spuitaandrijvers. (zie hiervoor pg. 18, 19)

Sensibiliseren

Datum en tijdstip	Datum en duur van de vorming worden bepaald in overleg. Het is aangewezen sensibilisering tijdig aan te vragen, liefst drie maanden op voorhand.
Locatie(s)	De organiserende instelling/organisatie voorziet in: lokaal, materiaal, aanwezigheidslijst, bekendmaking in de instelling, samenstelling van de groep conform de afspraken.
Prijs	Algemene richtprijs 100 euro
Getuigschrift	De deelnemers ontvangen na afloop van een gevolgde vorming een vormingsattest.

Om de palliatieve zorgcultuur in onze regio's verder uit te dragen, ook naar het grote publiek toe, organiseren beide Netwerken sensibiliseringsactiviteiten rond het thema "Palliatieve zorg".

Doelstelling van deze activiteiten is informatie te geven rond palliatieve zorg en beslissingen bij het levenseinde en op een interactieve manier aan te zetten tot discussie en gedachtenwisseling.

Samen met onze collega-netwerken streven wij er immers naar om sterven en eindigheid in onze maatschappij meer bespreekbaar te maken als essentieel onderdeel van het leven. Zo willen wij steeds meer mensen helpen om de weg te vinden naar palliatieve zorg wanneer de nood zich voordoet.

U kan **een sensibiliseringsactiviteit plannen** voor uw organisatie of een bepaalde doelgroep. Datum, uur van de vorming en groepsgrootte worden bepaald in overleg. Het is aangewezen sensibilisering tijdig aan te vragen, liefst drie maanden op voorhand.

Indien het tot een samenwerking komt dan wordt een samenwerkingsovereenkomst opgesteld.

Vorming op maat

Datum en tijdstip	Datum en duur van de vorming worden bepaald in overleg. Een vorming duurt meestal 3 uur. Het kan een opleiding op zich zijn of een initiatie van een onderwerp. Er kunnen vervolgmodes worden opgesteld.
Locatie(s)	De organiserende instelling/organisatie voorziet in: lokaal, materiaal, aanwezigheidslijst, bekendmaking in de instelling, samenstelling van de groep conform de afspraken.
Prijs	Algemene richtprijs 90 euro, prijzen worden besproken afhankelijk van het traject dat uitgewerkt wordt. Vergoeding verplaatsingskosten volgens de wettelijke afspraken Vlaamse Overheid.
Getuigschrift	De deelnemers ontvangen na afloop van een gevolgde vorming een vormingsattest.

De inhoud en de onderwerpen worden afgestemd op de voorkennis van de deelnemers en samen met de vormingsverantwoordelijke wordt een programma opgemaakt.

Als het tot een samenwerking komt wordt een samenwerkingsovereenkomst opgesteld.

Er worden afspraken gemaakt omtrent:

- Doelpubliek: bepalen van doelgroep is belangrijk, huisvisie ten aanzien van palliatieve zorg is sturend.
- Data
- Aantal deelnemers
- Thema
- Docenten
- Aantal vormingsuren
- Locatie
- Methodiek
- Audiovisuele middelen
- Attest, evaluatieformulier
- Prijs

Het is aangewezen vorming op maat tijdig aan te vragen, liefst drie maanden op voorhand. Met 'Vorming op maat' spelen we echter graag in op de actualiteit, waardoor de aanvraagperiode bespreekbaar is.

NETWERK PALLIATIEVE ZORG AALST DENDERMONDE NINOVE

Gentse Steenweg 355

9300 Aalst

053/21 40 94 - info@npzadn.be

Thema's:

- **Introductie: Wat is palliatieve zorg?**
In deze vorming staan we stil bij de basisprincipes van palliatieve zorg. We kijken wie er aan palliatieve zorg doet en wie onze patiënten zijn. Ook kijken we welke mogelijkheden er zijn voor palliatieve patiënten. Er worden ook tips meegegeven hoe je kan omgaan met palliatieve patiënten en hun omgeving.
- **Module: Pijn- en symptoomcontrole**
Deze module kan uitgewerkt worden op basisniveau en op verdiepingsniveau.
Er is ook de mogelijkheid om een namiddag te organiseren rond nieuwigheden op vlak van palliatieve pijnmedicatie.
In de module pijnbestrijding leren we hoe we onze palliatieve patiënt kunnen observeren om een zo goed mogelijk pijnbeleid te kunnen voorstellen aan de arts.
In de module symptoomcontrole kunnen we jullie een algemeen beeld geven van de verschillende symptomen waar palliatieve patiënten mee in confrontatie kunnen komen maar er is ook de mogelijkheid om dieper in te gaan op bepaalde symptomen zoals mondzorg, wondzorg, complementaire zorg ....
Pijnmeting, pijnbeleving en pijnobservatie kan ook als namiddag worden aangeboden. Tevens hebben we hier ook aandacht voor de dementerende bewoner.
- **Werken met de spuit aandrijver - Plaatsing en opstart van een subcutane spuit aandrijver**
In deze vorming bekijken we de werking van de medicatiepomp en bespreken we welke medicatie we in de pomp kunnen gebruiken.
- **Vroegtijdige zorgplanning**
Deze module kan gespreid worden over verschillende momenten. Met als inhoud het wettelijk kader, de communicatie en de implementatie van vroegtijdige zorgplanning in de eigen instelling. Elk thema kan ook afzonderlijk als vormingsmoment worden gegeven.
- **Begrippen: euthanasie en palliatieve sedatie**
We staan stil bij de begrippen euthanasie en palliatieve sedatie. Wat is het verschil tussen beiden, wat zijn de voorwaarden en hoe gebeurt het in de praktijk? We stellen ook de vraag, hoe we op een ethisch correcte manier omgaan met deze beslissingen.
- **Vocht en voedingsbeleid bij een palliatieve patiënt**
Wanneer is het aangewezen om de toediening van vocht en/of voeding door te zetten of wanneer is het een betere beslissing om vocht en/of voeding stop te zetten en hoe kan je dit dan op een zo goed mogelijke manier doen?
- **Omgaan met familie/omgeving binnen de palliatieve zorg**
De mens is een relationeel wezen, steeds verbonden met een sociaal netwerk, de familie, de omgeving. De familierelaties spelen een belangrijke rol binnen palliatieve zorg. Het levensverhaal van de patiënt kan ons helpen om hem/haar beter te begrijpen in die laatste levensfase.

Het levenseinde brengt soms mee dat relaties wijzigen: sommige worden hechter, andere fragieler, familiegeheimen kunnen ontdekt worden of worden meegenomen naar volgende generaties. Communicatie en familiebijeenkomsten kunnen hierbij een waardevol hulpmiddel zijn.

- ***Omgaan met verlies en rouw bij patiënt en familie***
Maar ook wat doet dit verdriet en verlies met u als hulpverlener? Op een gepaste manier zorg dragen voor jezelf en de mensen in je omgeving is een heel moeilijke evenwichtsoefening, ook voor zorgverleners. Het vergt moed om over deze zaken te praten, maar het kan rust, veiligheid en verbondenheid bieden.
- ***Kinderen en jongeren betrekken bij palliatieve zorg***
In deze vorming gaan we kijken of het beter is kinderen weg te houden van verdriet en verlies of zijn er toch andere meningen? Indien men toch kiest voor kinderen en jongeren te betrekken in palliatieve situaties waar moet men dan op letten?
- ***Zorg voor zorgenden***
Belangrijk in de zorg is om overeind te blijven tussen alle moeilijke en zware situaties waarmee je geconfronteerd wordt met lijden, verdriet en afscheid.
In deze module gaan we op zoek naar wat je als hulpverlener nodig hebt om met volle energie actief te blijven in de zorg.
- ***Rituelen “ Een brug tussen toen en straks”***
Rituelen geven mensen een houvast, scheppen verbondenheid en helpen bij scharniermomenten, mijlpalen in het leven.
Een aanrader voor mensen die op zoek zijn naar betekenis en vormgeving; hulpverleners die mensen bijstaan in de laatste fase van hun leven en familie houvast willen geven, en zelf ook overeind wensen te blijven.
- ***Zorg voor het levenseinde bij personen met dementie***
Dementie is een degeneratieve ziekte waarbij de kans zeer groot is dat de zieke in de loop van het ziekteproces in een palliatieve fase terecht komt. In dit stadium zijn zowel dementiezorg als palliatieve zorg vereist. Een efficiënte samenwerking tussen beide expertises biedt zorg op maat aan de persoon met dementie en zijn omgeving.
Vanuit deze visie is een samenwerking ontstaan tussen het Netwerk Palliatieve Zorg en het Expertisecentrum Meander waarbij sensibilisatie en deskundigheidsbevordering belangrijke pijlers zijn. Beide organisaties bieden samen volgende vormingspakketten aan:
  - Zorg voor het levenseinde bij personen met dementie (2,5 u) (basispakket)
    - o wat is dementie?
    - o wat is een palliatieve patiënt?
    - o vragen omtrent het levenseinde
    - o wilsverklaring, wettelijke vertegenwoordiger, medische beslissing bij levenseinde

Dit basispakket richt zich naar dienstencentra, belangenverenigingen, families binnen woonzorgcentra, sociale diensten gemeentebesturen, LOGO, mantelzorgverenigingen binnen mutualiteit.

Het basispakket wordt ook aangeboden aan professionele zorgverleners en kan volgens hun interesse aangevuld worden met:

- kantelmoment dementie/palliatieve zorg cfr. Reisbergschaal (30')
- pijnobservatie (30')
- invullen wilsverklaring (30')

Ieder pakket bestaat uit 30 minuten extra, afhankelijk van de instelling kan het luikje 'wat is dementie?' uit het basispakket gelicht worden en vervangen worden door één van bovenstaande items.

Palli-Anders

Tijdstip en duur	Een sessie duurt ongeveer 2 à 3 uur.
Locatie(s)	De organiserende instelling/organisatie voorziet in: lokaal, materiaal, aanwezigheidslijst, bekendmaking in de instelling, samenstelling van de groep conform de afspraken.
Doelgroep	Palli-Anders kan gespeeld worden door alle beroepsgroepen, betrokken bij palliatieve zorg, hetzij als professionele kracht, hetzij als vrijwilliger
Groeps grootte	Het spel wordt bij voorkeur gespeeld in een groep van 8 à 10 personen
Prijs	Het spel kan ontleend worden samen met een begeleider van het netwerk die zorgt voor het begeleiden van het spel. De begeleider zal waken over de veiligheid in de groep en de individuele en groepsprocessen begeleiden en ondersteunen. Spel met begeleider 90 euro/uur
Getuigschrift	De deelnemers ontvangen na afloop van een gevolgde vorming een vormingsattest.

Palli-Anders is een alternatief vormingsinstrument waarbij je aan de hand van vragen wordt aangezet tot reflectie over je visie en gevoelens met betrekking tot ziek zijn, palliatieve zorg en sterven. De nadruk ligt op het “spelgehalte” waardoor het kan ingezet worden als instrument voor teambuilding in een palliatief kader (PST, werkgroep palliatieve zorg, ...)

Doelstellingen

- Aanzetten tot nadenken zelfreflectie
- Zich bewust worden van eigen gevoelens, meningen als persoon en als hulpverlener
- Bespreekbaar maken van verlies, sterven, ziek zijn, rouw en communicatie stimuleren
- In contact treden met jezelf en anderen

Methodiek

Het spel handelt over volgende thema's:

- Gevoelens van de hulpverlener/vrijwilliger
- Confrontatie met de (eigen) dood
- Omgaan in waarheid

Deze thema's zijn verwerkt in een aantal vragen of stellingen. Het spelbord zelf bestaat uit drie ringen waarbij de buitenste ring verwijst naar de minst persoonlijke vragen en de binnenste ring naar de meest persoonlijke vragen.

Er wordt in grote mate toegezien op de veiligheid binnen de groep. Zo kan elke speler zelf bepalen hoe persoonlijk hij de vragen wil beantwoorden; er wordt niet toegelaten dat persoonlijke bedenkingen of gevoelens worden be- of veroordeeld en feedback tijdens het spel wordt enkel toegelaten vanwege de spelleider. Het spel wordt steeds afgerond met een evaluatiemoment waarbinnen elke speler de kans krijgt tot ventileren.

Palli-Anders is geen competitief spel.

Algemene inlichtingen

Hoe inschrijven?

Inschrijven kan via e-mail info@npzadn.be.

Wanneer het aantal deelnemers per cursus beperkt is en de opleiding voor de uiterste inschrijvingsdatum reeds volzet is, wordt een wachtlijst aangelegd van de geïnteresseerden. Deze kandidaten worden in overleg opgenomen in de eerstvolgende opleiding.

Betalingsmodaliteiten

Een bevestiging van de inschrijving bij meerdaagse vormingen wordt samen met de factuur opgestuurd. Het inschrijvingsgeld moet pas betaald worden bij ontvangst van de factuur.

Bij annulatie :

- Meer dan 14 dagen voor de aanvangsdatum van de vorming wordt het inschrijvingsgeld teruggestort mits aftrek van 30% voor de administratiekosten.
- Minder dan 14 dagen voor de aanvangsdatum van de vorming is terugvordering niet meer mogelijk.

In afspraak met de docenten kunnen vormingen waarvoor onvoldoende inschrijvingen zijn geannuleerd worden. Het inschrijvingsgeld wordt in dit geval integraal teruggestort.

Attesten

Voor het bijwonen van onze opleidingen, vormingen, workshops, webinars, themadagen en vormingen op maat wordt een vormingsattest uitgereikt.

Inlichtingen

Wenst u meer inlichtingen?

Telefonisch zijn we te bereiken tijdens de kantooruren op het nummer 053/21.40.94.